

AJATUSTEN TONAVALA

Jyrki Kataisen pudotuspelissä käteen jäi lopulta jo kerran pudotettu sixpack, kiitos vihreiden. Tosin vihreiden kansanedustajista kaikki muut paitsi Outi Alanko-Kahiluoto olisivat olleet valmiit lähtemään mukaan väistyneen porvaripohjan uudelleenlämmitykseen, mutta vihreiden valtuuskunnan selkeä enemmistö sanoi ei. Kataisen oli pakko ottaa lusikka kauniiseen käteeseen, jos halusi päätyä pääministeriksi. Ja halusihan Katainen. Niinpä maahan nimitettiin kesäkuun 22. päivänä hallitus, jonka kolmesta painopistealueesta ensimmäinen on ”Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen” ja sen ohjelman alkulehdellä todetaan näin:

”Pohjoismaainen, korkea työllisyysasteeseen, kilpailukykyiseen talouteen, tasa-arvoisiin palveluihin sekä huolenpitoon perustuva hyvinvointimalli on osoittautunut parhaaksi yhteiskuntajärjestelmäksi. Siinä yhdistyvät sosiaalinen eheys ja kilpailukyky. Hallitus parantaa hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteita päättäväisesti. Koko maata kehitetään alueellisia erityispiirteitä kunnioittaen.”

Politiikan irvileuat puhuvatkin ”Jyrki Kataisen sosialistihallituksesta”.

”Kun maailmassa tapahtuu hirmuteko, luonnollinen reaktio on etsiä sen syytä. Vaikka teko olisi kuinka järjetön, syyt auttavat asettamaan sen edes jonkin kehykseen ja karkottavat pelkoa siitä, että sama järjestömyys voisi iskeä keneen tahansa. Myös Norjan joukkosurman jälkeen syytä on etsitty joka puolelta. Norjassa jotkut kaupat vetivät väkivaltaisia videopelejä myynnistä, koska surmaa pelasi niitä. On syytetty vihapuhetta, eurooppalaisten poliitikkojen kovia maahanmuuttolinjauksia tai fundamentalistista kristinuskoa ja jopa seurustelukumppanin puutetta. Internetin samanmielisten yhteisöjen on arveltu vaikuttavan haitallisesti ihmisten maailmankuvaan. Jokainen näistä selityksistä menee yhtä paljon metsään. Ihmisten tekoja ei aiheuta mikään yksittäinen tekijä, vaan monimutkainen historian, satuman, hulluuden, luonnon ja sadan muun tekijän vyyhti...”

Pahuutta, omaa ahdistusta tai maailman tilaa on silti helppo selittää itselleen yhdellä tekijällä, oli tekijä sitten maahanmuutto, vapaamielisyys, suvaitsemattomuus, viha tai mikä tahansa muu. Juuri tämä on inhimillistä: jos syytä on vain yksi, sitä ei tarvitse etsiä ainakaan itsestä.” (Ote uutispäällikkö **Jussi Pullisen** kolumnista, HS 6.8.)

Kesäkuun lopulla **Sauli Niinistö** ilmoitti halunsa ryhtyä presidenttiehdokkaaksi, ja ensimmäinen ilmoituksen jälkeinen gallup (YLE 3.8.) kertoi hänen olevan ylivoimainen suosik-

ki: Niinistö valittaisiin 60 prosentin kannatuksella presidentiksi vaalin ensimmäisellä kierroksella. Hesarin haastattelemien (4.8.) tutkijoiden mukaan kansa kaipaa ”isähahmoa, jolla on vankka mielipide asioista” (Rauli Mickelson) ja Niinistön asemaa helpottaa se, että hän ”on saanut olla hieman sivussa kaikista leikkauspuheista ja hallitusneuvotteluista” (Mari K. Niemi).

Keväällä jyttyvoiton puolueelleen hankkinut Timo Soini oli gallupissa ensikierroksella kakkonen, mutta kannatus oli vaatimaton: 11 %, sillä puolet perussuomalaisista kannattajista äänestäisi Niinistöä. Jos taas toinen kierros käytäisiin, Soini häviäisi selkein luvuin, oli vastassa kuka hyvänsä kolmen entisen suuren puolueen ehdokkaista. Kansan mielestä Timo Soinin paikka ei selvästikään ole linnassa – mikä merkitsee sitä, että kisan kakkospaikasta todennäköisesti taistelevat demareiden ja keskustan vielä valitsemattomat ehdokkaat.

Suomen Keskustan poliittinen alamäki on kevään ja kesän aikana ollut ällistyttävän jyrkkä. Onko se lopun alkua vai nouseeko puolue vielä? Ensimmäinen mahdollisuus suunnan kääntämiseen ovat tammikuun presidentinvaalit. Saattaa olla, ettei Niinistön valintaa enää mikään voi estää, mutta jos keskustasta löytäisi tähän tilanteeseen niin valovoimaisen ehdokkaan, että hän nousisi kisan kakkoseksi ja veisi vaalin ehkä toiselle kierrokselle, nostetta syntyisi myös itse puolueelle.

Onko sellaista? Pääministeri Mari Kiviniemi johti puolueensa keväällä vaaliromahdukseen. Saman hallituksen ministeri oli Paavo Värynen, joka tippui vaaleissa eduskunnasta. Annele Jäätteenmäki tahrautui pahasti Irak-kiistan jälkipelissä keväällä 2003. Talouskomissaari Olli Rehnillä ei ole mahdollisuuksia EU:n velkakriisin takia. Entä löytyisikö keskustasta ”isähahmoa, jolla on vankka mielipide asioista” ja joka ”on saanut olla hieman sivussa kaikista leikkauspuheista ja hallitusneuvotteluista”? Saattaapa hyvinkin löytyä. Satu in lomalla ostamaan alehyllystä Hannu Lehtilän tekemän elämäkerran **Seppo Kääriäisestä** (Otava 2009). Kääriäinen on kuullut politiikan sisäpiiriin 40 vuoden ajan, mutta enemmän taustalla kuin etulinjassa, ja on paitsi fiksu ja sympaattinen myös monessa mielessä ryvettymätön. Toukokuussa 2000 Kääriäinen jätti kaikki tehtävänsä puoluejohdossa ja ryhtyi tekemään väitöskirjaa, joka valmistui kaksi vuotta myöhemmin, korkein arvosanoin. Isähahmona Kääriäinen on samaa kaliiberia kuin Niinistö, molemmat ovat syntyneet vuonna 1948. Vankka mielipide ja samalla suurin ero Niinistöön nähden löytyy presidentin toimenkuvan keskeisestä asiasta: Kääriäinen on koko ikänsä ollut ja on edelleen Suomen puolueettomuuspolitiikan kannalla. Kaiken lisäksi Kääriäinen on päättäjän pitempi kuin Niinistö, lähes samaa kokoluokkaa kuin Eero Heinäluoma, demarien todennäköinen presidenttiehdokas. Tällä(kin) on merkitystä, Yhdysvaltojen presidentinvaalien historiassa vain kerran on valituksi tullut kahdesta pääehdokkaasta lyhyempi mies.

Viime hetken tiedot. Elokuun

puolivälissä Kääriäinen ilmoitti, ettei lähde kisaan. ”Meikäläisellä ei ole pyrkymä eikä nostetta ehdokkuuteen”, Kääriäinen toteaa (HS 15.8.). Kääriäisen mielestä presidentinvaalit ovat myös puolueelle testi, jossa kansa tekee johtopäätöksiä puolueen tilasta ja tulevaisuudesta ehdokkaansa perusteella. Keskustan kannalta ei siis hyvältä näytä.

Muutama päivä ennen Kääriäisen kieltäytymistä **Paavo Lipponen** sen sijaan ilmoitti kaikkien yllätykseksi pyrkivänsä demarien ehdokkaaksi – ja saman tien Heinäluoma heitti pyyhkeen kehään. Lipponen on samassa valtiomiesluokassa kuin Niinistö ja Kääriäinen, ja samassa kokoluokassa kuin Kääriäinen ja Heinäluoma. Poliittisilta meriiteiltään ja kansainvälisiltä suhteiltaan Lipponen on kuitenkin omaa luokkaansa. Niinistön voitto ei enää olekaan kirkossa kuulutettu.

”Yhä harvempi abiturienti taitaa kirjakielen” oli **Lasse Koskela**n yllön otsikko Helsingin Sanomissa 4. elokuuta. Kielimies Koskela on myös ylioppilastutkintolautakunnan äidinkielen sensori. Jutun ydinkohdat kannattaa siteerata:

”Äidinkielen koe avaa siis yhden näkymän suomen kielen käyttöön: se mittaa, miten hyvin kokelas hallitsee normitetun yleiskielen (jota monesti kutsutaan kirjakieleksi). Pitkäaikaiset tilastot kertovat karusti, että kokelaiden kirjoitustaito on huonontunut.”

”Yksi syy kokelaiden taitojen heikkenemiseen on helppo nähdä. 1990-luvun puolivälissä äidinkielen pakollisten kurssien määrä lukiossa supistettiin kahdeksasta kuuteen. Kun opetus-

ta vähennettiin, oppimistulokset huononivat. Tämä on hyvä uutinen: opetuksella on merkitystä. Samalla voi tietenkin päätellä, että jos oppimistuloksia halutaan parantaa, on lisättävä opetusta. Näin ei ole toimittu.”

”Kokelaiden kykyyn hallita kirjakielen normien mukainen kirjoittaminen vaikuttavat monet muutkin syyt. 1980-luvulle saakka lukiolainen joutui tekemisiin yleensä kahden kieli muodon kanssa: puhekielen ja kirjakielen... 1980-luvun jälkeen tilanne on ollut toinen. Lukiolaiset lukevat ja kirjoittavat tekstejä enemmän kuin ennen, mutta yleiskielisen tekstin osuus on vähentynyt. Tekstiviestit, sähköposti ja varsinkin niin sanottu sosiaalinen media ovat tuoneet oppilaiden ulottuville suuren määrän kirjoitettua kieltä, joka ei ole yleiskieltä.”

”Vuonna 2007 äidinkielen kokeessa siirryttiin täysin suhteelliseen arvosteluun. Siinä kokelaita verrataan toisiinsa, viidelle prosentille parhaasta päästä annetaan laudatur, jokunen prosentti hylätään ja loput asetellaan haluttuun arvosanajakaumaan. Arvosanajakauma pysyy siis samana kokelaiden taidoista riippumatta, joten kirjoitustaidon heikkeneminen ei enää näy kokeen tulosten heikkenemisenä. Arjessa se näkyy. Suomessa tarvitaan ihmisiä, jotka osaavat kirjoittaa yleiskieltä. Heitä on entistä vähemmän. Jotakin pitäisi varmaan tehdä.”

”Kun juhannusyönä juo itsensä känniin, soutaa järvelle ja nousee sepalus auki seisomaan veneen reunalle, voi rannalla nähdä tulevan leskensä.” (Suomalainen kansanviisaus Karjalainen-lehdessä 24.6.)